

PRÒXIMA REUNIÓ DELS PAÏSOS CENTRAMERICANS A HONDURAS ELS DIES 5, 6 I 7 D'AGOST

Centramèrica, el difícil camí de la pau

Els dirigents centramericans tornen a reunir-se per parlar de pau. La reunió, que no té cap ordre del dia especial, es fa per tal de continuar dialogant sobre la verificació de les bases pacificadores que van imposar-se els cinc països centramericans amb l'aplicació del Pla Arias i els acords d'Esquipulas.

Josep Morell

D'ençà de l'última reunió que van mantenir el passat mes de febrer els cinc presidents centramericans, el panorama no ha patit gaires canvis. Les eleccions salvadorenyes van posar un president d'extrema dreta al poder. A Guatemala els rumors de colp d'estat són el pa de cada dia i Nicaragua comença a entrar en un període d'efervescència política malgrat la greu crisi econòmica.

En la cimera salvadorenya del passat mes de febrer, el president de Nicaragua, Daniel Ortega, va comprometre's a impulsar un procés democràtic que per a molts representa tornar al projecte original de la revolució sandinista. El govern de Managua va donar un viratge pronunciat i va fer concessions substancials a canvi de supervivència. La difícil situació que travessa l'economia nicaragüenca lliga de mans i peus el país. Els compromisos a què va arribar Ortega en la cimera presidencial de la Costa del Sol suposen un retorn als principis del pluralisme polític, economia mixta i no alineament, tal com van prometre els nou comandants després del triomf de la revolució.

Les raons per a la pau

El cansament a causa d'un grapat de guerres que han produït més de 100.000 morts, prop d'un milió de desplaçats i refugiats, danys incalculables a la infraestructura regional, i la falta d'una sortida política van ser els elements que van conduir en el seu moment a la maduració d'aquest procés de pau. Però amb això no n'hi havia prou, també era necessari que els diferents protagonistes, actors ubicats en posicions ideològiques diferents, deixessin clars els seus interessos legítims

Oliver North.

Cristiani, president del Salvador.

amb l'objectiu de fer possible la negociació d'aspectes substancials.

A finals de l'any 1986 semblava clar que ni les forces irregulars ni els moviments insurreccionals de Nicaragua, El Salvador i Guatemala tenien la capacitat per a eliminar els governs constituïts, però aquests tampoc tenien força per a eliminar aquests moviments. Enmig d'aquest complicat panorama va afegir-se l'escàndol *Irangate*, desencadenat pocs dies després que el Partit Democrata recuperés la majoria al Senat dels Estats Units i incrementés els seus representants al Congrés.

La conseqüència d'aquests fets va ser l'enfonsament de l'anomenada política de *dobles carrils* que portava a terme el Consell de Seguretat Nacional i que incidia especialment en l'àmbit militar. Paral·lelament a aquest procés, va desencadenar-se una crisi de credibilitat en les negociacions impulsades per Contadora, fòrum que després de quatre anys avançava a un ritme de lentitud frustrant.

Gràcies a l'*Irangate*'

L'escàndol *Irangate* va provocar un canvi fonamental en la política domèstica dels Estats Units, i de retruc, va afectar de manera determinant la seva política internacional. Per un costat, les revelacions del Congrés van debilitar la capacitat d'acció de la Casa Blanca i el prestigi personal del president Reagan. En aquest cas, la tradicional pèrdua de poder dels presidents nord-americans en finalitzar el seu segon mandat, el *Iame duck effect* va ser avançada i incrementada, més enllà de la recuperació marginal de popularitat personal del president. El Consell de Seguretat Nacional, l'equip organitzat per la Casa Blanca per a conduir la política dels *contras*, va ser decapitat en ser-ne destituïdes les principals figures,

Daniel Ortega.

el contraalmirall John Poindexter, el tinent coronel Oliver North, el director de la CIA, William Casey i altres funcionaris d'alt nivell. El desencadenament de l'escàndol Iran-contras ha provocat que tota iniciativa referent a l'Amèrica Central necessiti el suport del Congrés.

L'acord d'Esquipulas va ser firmat dins d'aquest context quan les condicions estructurals, tant internes com externes, estaven ja donades. El procés de maduració de les negociacions va ser completat en bona part gràcies a la voluntat política dels líders centramericans. Esquipulas va ser innovador en tant que va introduir conceptes nous en el marc de la negociació: establiment d'un programa de compromisos, aplicació simètrica d'aquests compromisos i simultaneïtat en el seu acompliment.

La crisi centramericana ha passat a ser un fet destacat de la política internacional. La forma com se solucioni el tipus d'estabilitat a què s'arribi i la forma que adopti, no només tindrà importància per als centramericans, sinó que segurament tindrà repercussions per fora de la regió. Tot i això, el camí que s'ha de fer encara és llarg.

Des del començament de la crisi han

estat molts els esforços de pau i concertació internacional fets pels diferents protagonistes centramericans, tant dins com fora de la regió llatinoamericana. Des de començaments de la dècada dels 80 van desenvolupar-se tota mena d'iniciatives que per diverses raons no van aconseguir prosperar.

1) La Comunitat Democràtica Centramericana. Aquesta iniciativa, en la qual Costa Rica va tenir un paper principal, va sortir en la reunió de l'Organització d'Estats Americans (OEA) que va fer-se a Santa Lucía a finals de 1981. Va ser formalitzada el gener de 1982 i hi van prendre part els governs de Costa Rica, Hondures i el Salvador.

Va presentar-se com una alternativa de pau a la regió; però a pesar d'això va rebre grans crítiques, ja que tenia implicacions militars que podien aïllar Nicaragua. La seva vida va ser molt curta.

2) Grup de Nassau. Iniciativa d'origen nord-americà que va buscar concertar amb Canadà, Mèxic i Venezuela per impulsar un pla de desenvolupament econòmic per a la regió. Per limitacions d'aquest pla, que posteriorment van quedar incorporades a la iniciativa de la Conca del Carib, no va fructificar. El seu nom és resultat del-

fet que la reunió va tenir per escenari l'illa nord-americana de Nassau el juliol de 1981.

3) Declaració de Tegucigalpa. L'agost de 1981 van reunir-se els representants centramericans a Hondures per a establir un fòrum que donés llum verda a exposar conjuntament i individualment les seves necessitats de cooperació. Aquesta iniciativa va ser una ràpida resposta a les expressions internacionals d'ajuda per a la reconstrucció econòmica i social de la regió.

4) Proposta nicaragüenca a COPAL. Al febrer de 1982 va fer-se a Managua la reunió de la Conferència Permanent de Partits d'Amèrica Llatina. Durant aquesta iniciativa d'origen mexicà, el Front Sandinista d'Alliberament Nacional va proposar un paquet de mesures encaminades a aconseguir la pau en la regió. Va proposar-se el patrullatge conjunt de les fronteres i la firma de tractats de no-agressió i seguretat mutua a banda de converses bilaterals amb els Estats Units.

5) Fòrum Pro-Pau i Democràcia. Iniciativa de Costa Rica amb suport nord-americà que va fer-se realitat l'octubre del 1982. Aquesta proposta pretenia un concert total entre els països centramericans i els del Carib, a més dels Estats Units, i amb les autoritats

emanades de processos electorals en tota la regió. Això va representar incloure Belice, Costa Rica, Colòmbia, El Salvador, Estats Units, Hondures i Jamaica. Hi van participar com a observadors Panamà i la República Dominicana. Pel disseny del projecte van quedar fora d'aquesta taula negociadora Nicaragua i Guatemala. D'altra banda, els grans absents d'aquesta reunió van ser Mèxic i Veneçuela. Amb tals omissions, aquest projecte va quedar condemnat al fracàs.

6) Proposta del FDR-FMLN. Es va fer pública a Mèxic per Ana Guadalupe Martínez l'octubre de 1982 i pretenia establir un diàleg sense condicions prèvies per a posar fi a la guerra d'El Salvador. En ocasions posteriors, i reiterant alguns punts bàsics, el FDR-FMLN ha presentat iniciatives de pau al govern salvadoreny. Com a resultat d'això i de les negociacions impulsades en el seu moment per l'ex-president d'El Salvador, José Napoleón Duarte, van fer-se dues trobades històriques entre les dues parts en conflicte. El *diàleg de La Palma* va marcar una fita molt important en les negociacions de pau en aquest país. Però a causa de l'aturada posterior, no van servir per a pacificar el país.

7) Iniciatives del govern d'El Salvador. En general, les iniciatives impulsades pel govern del president Napoleón Duarte han anat sempre encaminades a presentar un paral·lelisme entre la situació salvadorenya i la de Nicaragua. El condicionament de

part del govern d'El Salvador a fer converses amb la guerrilla sempre i que el govern de Nicaragua fes el mateix amb la *contra*, va frenar que es fessin progressos importants.

8) La iniciativa de Contadora i Esquipulas. Aplega Colòmbia, Panamà, Mèxic i Veneçuela i va ser gestada el gener de 1983. La iniciativa de Contadora va aconseguir mantenir-se durant més de quatre anys com l'única alternativa de concertació internacional que tenia credibilitat per a permetre arribar a un acord de pau regional a l'Amèrica Central. Avui, després d'haver-se firmat el pla de Pau d'Esquipulas, Contadora continua tenint una doble funció: la continuïtat de les negociacions en el camp de la seguretat i en el de la verificació i seguiment.

La firma dels acords d'Esquipulas II demostra que han estat superats els antics obstacles que frenaven qualsevol procés de pau en la regió. Si bé alguns han estat superats, d'altres estan en procés de ser-ho, i encara en queden que requeriran importants dosis d'esforços i el desenvolupament de polítiques específiques en el context de congregar voluntats polítiques per arribar a la pau. □

CENTRE DRAMÀTIC

Director: ANTONI TORDERA

ELS ESPECTACLES
COMENÇARAN A LES 11 DE
LA NIT.
LES PORTES DEL TEATRE
S'OBRIRAN A PARTIR DE LES
10 DE LA NIT.

VENDA DE LOCALITATS:

- AJUNTAMENT DE SAGUNT
- Matins, de 10 a 13 h. - Vesprades, de 18 a 21 h.
- TINÈNCIA D'ALCALDIA (P. del Sol), Port de Sagunt
- Matins, de 10 a 13 h.
- EDIFICI RIALTO
- Pl. de l'Ajuntament, 17, de València
- Matins, de 10 a 14 h. - Vesprades, de 17 a 21 h.
- TEATRE ROMA
- A partir de les 9 de la nit els dies de funció.

I V A E M

INSTITUT VALENCIÀ D'ARTS ESCÈNIQUES CINEMATOGRAFIA I MÚSICA

GENERALITAT VALENCIANA

CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

SAGUNT A ESCENA

DIVENDRES 4

CARMINA BURANA

DE CARL ORFF
Sociedad Coral de Bilbao Direcció: Gorka Sierra

DISSABTE 5

SHAKESPEARE LA RUEDA DE FUEGO

Compañía Eusebio Lázaro. Direcció: Clifford Williams

DIMARTS 8

SOLISTES DE LA ORQUESTRA DEL METROPOLITAN OPERA DE NEW YORK

Direcció: Enrique García Asensio

DIVENDRES 11 i DISSABTE 12

EUSEBIO PONCELA

CATON

UN REPUBLICANO CONTRA CESAR
De Fernando Sabater Direcció Maria Ruiz
Coproducció: INAEM, FESTIVAL DE MERIDA
I CENTRE DRAMÀTIC GENERALITAT VALENCIANA

DIUMENGE 13

MARIA DEL MAR BONET

DIMARTS 15

BALLET DE VICTOR ULLATE

DIJOUS 17

THE NATIONAL YOUTH ORCHESTRA

OF GREAT BRITAIN
(Jove Orquestra Nacional de Cambra de Gran Bretanya)

DIVENDRES 18 i DISSABTE 19

ANTONIO RESINES, MARIBEL VERDU MILES GLORIOSUS

DE PLAUTO. Versió i direcció: Alonso de Santos

DIUMENGE 20

LUIS EDUARDO AUTE «SEGUNDOS FUERA»

